

Tollbamondás

Lotz János, a 20. század magyar nyelvtudományának egyik legkiemelkedőbb alakja, középiskolai tanulmányait a Tolna vármegyei Bonyhádon végezte. A helyi gimnázium szellemi pezsgése és a tanári kar elhivatottsága számos diákot indított el pályáján, akik később országos vagy nemzetközi hírnévre tettek szert. Lotz már diákként rendkívüli érdeklődést tanúsított a nyelvek szerkezete és fejlődése iránt: (,) különösen a latin és a német nyelv bonyolult rendszere vonzotta. Figyelme már ekkor a magyar nyelv belső logikája felé fordult. Tanárai – (,) köztük a nagy műveltségű Hajas Béla – (,) hamar felismerve tehetségét (,) arra buzdították, hogy nyelvészeti ismereteit felsőfokú tanulmányok útján mélyítse el. Később, amikor már világszerte ismert nyelvészként az Amerikai Egyesült Államokban, a New York-i Columbia Egyetemen tanított, gyakran idézte fel szülőföldjét, s meg-megemlékezett arról a szellemi közegről, amely gyermekkori fejlődését meghatározta. Meggyőződése volt, hogy a magyar nyelv iránti szeretetének és tiszteletének gyökerei Bonyháddhoz kötődnek. Egy interjúbán így fogalmazott: (,) „A nyelvtan iránti érdeklődést Hajas Béla ébresztette fel bennem, s ennek a szikrának köszönhetem egész pályámat.”

Útmutató a tollbamondáshoz

Hívjuk fel a figyelmet, hogy az utolsó mondat szó szerinti idézet.

A közbevetést vesszővel jelezve is elfogadjuk.

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Javítás: Minden hibáért (vesszőhibáért is!) 1 pont levonás jár a 20 pontból.

1. Karikázd be azt a szót, amelyik előbb következik a betűrendben!**8/**akár – **akar****kaszkadőr** – kasszaVéghek – **véges****viola** – Viola**bodros** – bodzakőfal – **kődös****kút** – kutat**tavaly** – taxi**2. Válaszd el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!****9/**

sejt-plaz-ma

e-rő-pró-ba

bol-tig

rán-ga-tó-dzik

fel-a-ján-lás

Ri-chárd

Ko-rin-thosz

ez-út-tal

leg-ol-va-sot-tabb

3. Egészítsd ki az alábbi növényneveket j-vel vagy ly-nal!**10/**

bojtorján, zsálya, konkoly, datolya, fekete nadálytő, szójabab, mályvarózsa, varjúháj, tuja, maracuja

*Minden helyesen kiegészített szó 1 pontot ér.***4. A következő szavak mindegyikét fonetikusan, vagyis a kiejtésnek megfelelően írtuk le. Pipáld a jókat, írd le kijavítva a helyteleneket!****10/**

imádság

mindnyájan

ósdi

lejjebb **JÓ**

hagyjátok

nemzetség

közömbös **JÓ**higgyétek **JÓ**

folyjon

szegfű **JÓ**

5. Másold a vonalra helyesírási hiba nélkül az alábbi szövegrészletet! Az írásjelek helyes alkalmazására is figyelj! (A pontszám nem a hibák számát jelzi.) **9/**

A vörös róka

A vörös róka a legelterjedtebb szárazföldi ragadozó. Megtalálhatjuk az Északi-sarkvidéktől kezdve(,) a közép-amerikai és észak-afrikai területeken át, egészen a nagy ázsiai sztyeppékig. Ezeken a helyeken kívül betelepítették Ausztráliába is, ahol szintén kiválóan érzi magát. Magyarországon is meghonosodott fajról van szó. Ügyes vadász, és fel tud ugrani akár kétméteres magasságba is.

Minden egyes hibáért (beleértve a vesszőhibákat, és a cím utáni pont meghagyását is) 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 9-ből. A szókihagyásért is vonjunk le annyiszor 1 pontot, ahányszor előfordult; a mondatkihagyásért pedig annyit, ahány szóból állt az adott mondat.

6. Írd le az alábbi szavak -val/-vel ragos alakját!

7/

Kazinczyval

9-cel

csehvel

arccal

gerellyel

Félixszel

Odett-tel

7. Döntsd el, hogy nagy- vagy kisbetűt kell-e alkalmazni az alábbi szavakban!

7/

húsvét

Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér

Őszirózsa utcai

Nők Lapja

olasz – magyar futballmeccs

Eötvös Loránd tudományegyetemi

Magyar értelmező kéziszótár

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____ pont

1. **Válaszolj a kérdésekre!**

10/

- a) Milyen közintézményekben lehet kutatni általában? (A válaszok nem tulajdonnevek.)

könyvtár levéltár (köz)gyűjtemények

- b) Hol kellene elolvasni a dokumentumokat? (Csak a szövegben szereplő tényezőket vedd figyelembe.)

A forrásanyagok sorszámát írd a táblázat megfelelő helyére!

Lotz iskolai eredményeiről	4. és 6.
Lotz egyéb gimnáziumi tevékenységéről	2. és 3.
Lotz privát életéről	3., 6. és 7.

2. **Igaz vagy hamis az állítás?**

6/

- a) A szövegben két mozaikszó szerepel.
- Igaz, mert az MTA és a BEGY.**

- b) A szövegben négy olyan szervezet szerepel, amely egy személy nevét kapta.

Igaz, mert a gimnázium, a városi könyvtár, az önképzőkör, a Collegium.

- c) Lotz János gimnáziumi osztálytársairól egy helyen lehet kutatni.
- Hamis, mert (a gimnáziumban), a BEGY-ben és a Solymár Imre Városi Könyvtárban is vannak anyagok.**

3. **Melyik szövegben szereplő szónak a meghatározását olvashatod?**

4/

- a) Egy adott terület múltjának tudományos feldolgozása.
- HELYTÖRTÉNET**

- b) Valamit valakinek a tudomására juttató dokumentum.
- ÉRTESÍTŐ vagy LEVÉL**

- c) Csak régi írásos anyagok megőrzésére, kutatására, bemutatására szolgáló intézmény.
- LEVÉLTÁR**

- d) Keresztény vallások összefoglaló jelzője, a reformáció hívei.
- PROTESTÁNS**